

Posudek oponenta na diplomovou práci

Diplomant: Gabriel Marko

Vedoucí práce: Prof. PhDr. Vlastimil Zuska, CSc.

Oponent: Mgr. Ondřej Dadejík, PhD.

Název práce: Čisto intencionálny predmet v estetike Romana Ingardena

Ve své diplomové práci nazvané *Čisto intencionálny predmet v estetike Romana Ingardena* předkládá Gabriel Marko komplexní, členitou, přesto soudržnou a zřetelně čitelnou reflexi (1) základních momentů estetiky (či s ohledem na autorovu hlavní tezi – estetické problematiky v rámci filozofické koncepce) polského fenomenologa Romana Ingardena a (2) úskalí, která se vynořují v souvislosti s dějinami interpretací tohoto tématu. Po úvodním přehlednutí stávající škály přístupů k Ingardenově dílu předkládá autor vlastní syntézu analyzovaných témat, jejímž hlavním cílem je vyhnout se lokalizovaným potížím.

Ohniskem autorova zkoumání je, jak napovídá název, pojem „čistě intencionálního předmětu“, resp. jeho role a význam ve sledovaných obdobích vývoje Ingardenových úvah. Význam tohoto pojmu se stává zřetelným postupně, a to na základě předchůdného prozkoumání filozofických cílů a záměrů Romana Ingardena tak, jak se formovaly od počátku jeho kariéry. Gabriel Marko pečlivě a s patřičnou erudicí zasazuje Ingardenovy „estetické“ úvahy do širšího kontextu jeho filozofie. Následně na tomto pozadí formuluje výchozí problém, jímž je zdánlivý zlom v Ingardenově teoretickém či tématickém zaměření. Prostřednictvím hlubšího prozkoumání východisek a zdrojů Ingardenovy estetiky odkrývá autor ontologickou motivaci, resp. význam ontologické dimenze pro porozumění Ingardenově filozofické hypotéze. Téma „čistě intencionálního předmětu“ pak umožňuje v kontextu uvedených souvislostí obejít, či spíše odstranit výchozí problém a zároveň předložit možnou interpretaci dalšího vývoje Ingardenova myšlení, ve smyslu postupné emancipace estetické problematiky od jejích ontologických východisek.

Z formálního hlediska diplomová práce vykazuje důkladné promyšlení jednotlivých tématických částí a je důsledně a precizně strukturována. Příkladně pak její autor postupuje, jak jsem již naznačil, od jasné formulace výchozího problému, přes stanovení základní teze celé práce, k jejímu obhajování prostřednictvím důsledné a podložené argumentace. Pokud jde o volbu literatury, gramatické a stylistické zpracování, nemám (až na občasné překlepy) jako oponent výhrad. Diplomová práce je sevřená a s ohledem na téma překvapivě čtivá.

Na závěr bych však rád upozornil na jeden – na první pohled – podružný moment. V souvislosti s formulací výchozího problému své práce („césurou v díle Romana Ingardena“), jenž je vlastní „estetickým interpretacím“ Ingardenova *Uměleckého díla literárního*, mluví autor o absenci „estetické problematiky“ v období před *UDL* (s. 16), nebo o „zastoupení estetické resp. uměnovědné problematiky“ v textech ze 30. a 40. let, dále o interpretacích považujících *UDL* za „spis o estetice, případně teorii literatury“ (s. 17), či o objevování se „problematiky estetické, či uměnovědné“ (s. 17). Je zde nepochybně referováno o zavedené praxi jiných autorů, nicméně: (1) Autor diplomové práce sám dobře ví, že ačkoli se estetika, věda o umění či teorie literatury v mnohém překrývají, nejedná se disciplíny se

zcela totožným předmětem a způsobem zkoumání. Ve srovnání s jinak precizním vyjadřováním autora se tyto formulace jeví poněkud rozvolněné a víceznačné a bylo by dobré se vůči nim v textu přinejmenším vymežit. (2) Za významnější však považuji následující souvislost. Pokud vezmeme v potaz historickou konstituci základní, minimální linie filozofické estetiky, byla tato přece původně zamýšlena jako zvláštní typ epistemologie jistého druhu poznání (Baumgarten). Znamená to, že Kant jako nejvýznamnější postava tohoto procesu toto pojetí estetiky přejal? Nikoli, Kant sice neusiloval o doplnění již existujícího metafyzického systému po Baumgartenově způsobu, přesto i jeho základní motivací nebylo zkoumání uměleckých děl, či typologie uměleckých druhů apod., nýbrž řešení *epistemologického* problému tzv. „logiky kontingence“ (jenž byl dosavadní metafyzikou založenou na prevalenci obecného nad jedinečným spíše přehlížen). Jak je možné posuzování jedinečnosti jedinečného, jak je možné souzení v případech absence pojmu či idey pod níž by bylo možné daný případ subsumovat?

Domnívám se, že autor na tento prapůvodní problém filozofické estetiky naráží v souvislosti s Ingardenovou kritikou Husserlova idealismu. První z Ingardenových kritických poznámek k VI. *Logickému zkoumání* poukazuje na to, jak uvádí autor diplomové práce, že Husserlovo zkoumání „obsahuje iba analýzu takého poznania, ktoré je znovupoznávaním (*Wiedererkennen*). [Ingarden] tu naráža na koncept poznania založeného na dvojici *mienenie a vyplnenie*. Takáto analýza objasňuje síce poznanie predmetu, ktorého ideu už máme, ale nevysvetľuje zdroj resp. pôvod (*Ursprung*) signitívnych predstav, a tým pádom ani poznávanie predmetov, ktorých ideu nemáme“. (40) Mám zato, že pokud by autor zhodnotil toto širší historické pozadí, mohlo by se podařit nejen hlouběji zasadit Ingardenovy filozofické ambice do tradice estetických zkoumání, ale autorova hlavní teze by našla další potvrzení.

Diplomovou práci Gabriela Marka doporučuji k obhajobě, z mého hlediska se jedná o jednu z nejnávštějších prací, které jsem četl v posledních letech. Navrhuji tedy hodnotit ji stupněm **výborně**.

V Praze 18. 6. 2013

Mgr. Ondřej Dadejík, Ph.D.